

ע"פ 205/18 - מדינת ישראל נגד עורסאן אברהים

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 205/18

לפני:
כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופטת ע' ברון

מדינת ישראל

המערערת:

נ ג ד

עורסאן אברהים

המשיב:

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה
(כב' השופט ד' פיש) מתאריך 07.11.2017 ב-ת"פ
30841-03-17

כ"ו בניסן התשע"ח (11.04.2018)

תאריך הישיבה:

עו"ד דגנית כהן-ויליאמס

בשם המערערת:

עו"ד עאדל דבאח

בשם המשיב:

פסק-דין

המשנה לנשיאה ח' מלצר:

1. בפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט ד' פיש) ב-ת"פ 30841-03-17. במסגרת גזר

הדין הושתו על המשיב העונשים הבאים: מאסר בפועל לתקופה של 6 חודשים לריצוי בדרך של עבודות שירות; 9 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום מתן גזר הדין, שיופעל במידה שהמשיב יעבור עבירת אלימות מסוג פשע; צו מבחן למשך שנה ופיצוי בסך 5,000 ש"ח.

נביא להלן את הנתונים הדרושים להכרעה.

2. בתאריך 22.06.2017 בית המשפט המחוזי הנכבד הרשיע את המשיב על פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון, בכתב אישום מתוקן בעבירות של חבלה בנסיבות מחמירות (עבירה לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק)) והחזקת סכין (עבירה לפי סעיף 186(א)(1) לחוק). הסדר הטיעון לא כלל הסכמה בין הצדדים לעניין העונש.

3. על פי כתב האישום המתוקן, בו הודה המשיב, בתאריך 24.02.2017 בשעות הערב פרצה קטטה בבית ספר בכפר עראבה בין צעירים ממשפחתו של המשיב לבין צעירים ממשפחת עאסלה (להלן: המשפחה השנייה). זמן קצר לאחר פרוץ הקטטה, אחיו הקטן של המשיב, אשר נכח בקטטה, התקשר למשיב והתלונן בפניו כי הותקף על ידי צעירים מהמשפחה השנייה. בעקבות שיחת הטלפון, המשיב הגיע לבית הספר עם רכבו, ולאחר ששוחח עם אחיו, שניהם החלו בנסיעה לכיוון השכונה בה מתגוררת המשפחה השנייה (להלן: השכונה) כדי לאתר את התוקפים. עם הגיעם לשכונה החלו לחפש את אמל עאסלה (להלן: אמל), תוך שהם צועקים את שמו. משהגיע אמל למקום, התגלע בינו לבין המשיב ויכוח והתפתחה קטטה במקום. במהלך הקטטה, עבד אלכריס עאסלה (להלן: המתלונן) ניגש למשיב ואחז בו כדי להרגיע אותו. בתגובה, המשיב שלף סכין, דקר באמצעותו את המתלונן דקירה עמוקה בבטנו ונמלט מיד לאחר מכן מהמקום.

4. כתוצאה מהדקירה, נגרם למתלונן פצע דקירה חודר לרקמות הבטן השמאלית, כאשר מעיו יצאו אל מחוץ לבטן ונגרם לו גם חור קטן במעי. המתלונן הובהל לבית החולים, שם טופל ואושפז למשך מספר ימים.

גזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד

5. בתאריך 07.11.2017 בית המשפט המחוזי הנכבד גזר את דינו של המשיב לאחר קבלת תסקיר של שירות המבחן (להלן: התסקיר) בעניינו ולאחר שמיעת טיעוני הצדדים. שירות המבחן ציין בתסקיר כי המשיב לקח אחריות בפניו והביע בוושה וחרטה על מעשיו. כמו כן צוין כי לא ניתן פיצוי כספי למשפחתו של המתלונן, אך רכבם שניזוק תוקן (על-פי הסכם ה"סולחה"). בנוסף, על פי האמור בתסקיר, הוערך כי למשיב אין דפוסים עברייניים מושרשים וכי ההליך המשפטי היווה הליך הרתעתי, זאת בנוסף להליך ה"סולחה" שנערך בין המשפחות. לצד דברים אלה, שירות המבחן התרשם כי למשיב קשיים אישיותיים, לרבות בעיות בהפעלת שיקול דעת בוגר. בסופו של דבר, שירות המבחן העריך כי התערבות טיפולית במסגרת השירות עשויה להוביל להפחתת הסיכון להישנות התנהגות עבריינית ועל כן הומלץ להעדיף את ההליך השיקומי על פני ענישה מוחשית בדרך של מאסר שירוצה בעבודות שירות, לצד ענישה הצופה פני עתיד.

6. לאחר שעמד על האמור בתסקיר, בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי בשים לב לערכים החברתיים המוגנים שנפגעו, לרבות הזכות לשלמות הגוף וזכות האזרח לביטחון אישי ונוכח עוצמת הפגיעה הבינונית-גבוהה בהם על ידי המשיב, מתחם העונש ההולם בעניינו של המשיב נע בין 20 חודשי מאסר בפועל ל-45 חודשי מאסר בפועל.

7. בית המשפט המחוזי הנכבד המשיך וקבע כי התכנון במקרה דנן היה אמנם מינימאלי, אך חלקו היחסי של המשיב היה רב, וכי מעשיו של המשיב היו עלולים לגרום נזק חמור אף יותר. בנוסף בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי הסיבות שהביאו את המשיב לבצע את העבירה היו פסולות וכי על אף גילו הצעיר, המשיב יכול היה להבין את הפסול במעשיו ולהימנע מהם.

אף על פי כן, בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי במקרה דנן יש לאמץ את המלצת שירות המבחן בנמקו כי על פי סעיף 40ד לחוק, כאשר קיים סיכוי של ממש שהנאשם ישתקם, רשאי בית המשפט לחרוג ממתחם הענישה שנקבע ולהעדיף את שיקולי השיקום. משלא מצא ליקוי או פגם בתסקיר בעניינו של המשיב, בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי יש להעדיף את שיקולי השיקום בעניינו על פני שאר שיקולי הענישה, ועל כן השית על המשיב עונש מאסר בפועל לתקופה של 6 חודשים לריצוי בדרך של עבודות שירות, זאת בנוסף לשאר העונשים המנויים בפיסקה 1 שלעיל.

טענות הצדדים

8. בהודעת הערעור ובדיון שהתקיים בפנינו באת-כוח המערערת טענה כי העונש שהוטל על המשיב איננו מבטא יחס הולם למעשיו החמורים, לסכנה הפוטנציאלית שיצר במעשיו, לעוצמת הפגיעה במתלונן, לצורך בהרתעה נוכח ריבוי עבירות האלימות מסוג זה ולפגיעה בתחושת הביטחון של הציבור בגין עבירות אלו. לטענתה, ראוי היה לקבוע בעניינו עונש מאסר בפועל משמעותי. בתוך-כך, באת-כוח המערערת הוסיפה וטענה כי עצם ההגעה של המשיב לאזור עם סכין, מיוזמתו ובאופן מכוון, מלמדת, לשיטתה, על נכונותו להסלים את הוויכוח תוך שימוש בסכין – חשש אשר אומת בעת ביצוע העבירה. באת-כוח המערערת הוסיפה וטענה כי לא הייתה לבית המשפט סיבה לסטות לקולא ממתחם הענישה שהוא עצמו קבע בנסיבות המקרה דנן. לטענתה, סעיף 40ד לחוק אמנם מאפשר לבית המשפט לחרוג ממתחם העונש ההולם, אך זאת רק כאשר ניתן להצביע על "פוטנציאל שיקומי גבוה", אשר לשיטתה לא קיים בעניינו.

9. בא-כוח המשיב טען מנגד כי דין הערעור להידחות. לטענתו, נערך הסכם סולחה אשר כלל בתוכו גם מרכיב של פיצוי, ובעקבותיו שוררים, לטענתו, יחסים חזקים וטובים בין המשפחות. בא-כוח המשיב הוסיף וטען כי נוכח גילו הצעיר של המשיב, כמו גם היותו נתון תחת פיקוח אלקטרוני וכן נוכח העובדה שהביע חרטה על מעשיו, העונש שבית המשפט המחוזי הנכבד הטיל על המשיב הוא הולם וראוי.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינו בהודעת הערעור, ובחומר שצורף לה, ושמענו את טיעוני באי-כוח הצדדים – הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל, כך שיושת על המערער עונש מאסר בפועל לתקופה של 12 חודשים. להלן יובאו עיקרי הטעמים למסקנתנו זו.

11. אכן הלכה היא כי ערכאת הערעור לא תתערב ככלל בעונש שהוטל על-ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה במקרים דומים, או כאשר מדובר בטעות מהותית שנפלה בגזר הדין, או מקום בו ישנן נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת (ראו: ע"פ בניאת נ' מדינת ישראל (06.05.2015)). יחד עם זאת, דומה כי המקרה שבפנינו נכנס בגדר אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות שכזו נוכח הסטייה המהותית ממדיניות הענישה הראויה.

12. אכן, אין להתעלם מהמלצותיו של שירות המבחן בנוגע לאפיק השיקומי, כפי שעלו בתסקיר ובתסקיר המשלים שהוגש לבית משפט זה בתאריך 08.04.2018. יחד עם זאת, השיקול השיקומי איננו השיקול הבלעדי אותו יש לשקול.

סעיף 40ד(ב) לחוק קובע כי:

"היו מעשה העבירה ומידת אשמו של הנאשם בעלי חומרה יתרה, לא יחרוג בית המשפט ממתחם העונש ההולם, כאמור בסעיף קטן (א), אף אם הנאשם השתקם או אם יש סיכוי של ממש שישתקם, אלא בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן, לאחר שבית המשפט שוכנע שהן גוברות על הצורך לקבוע את העונש במתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה, ופירט זאת בגזר הדין." (ההדגשות שלי – ח"מ)

בענייננו, לא התרשמנו כי מתקיימות נסיבות יוצאות דופן, אשר גוברות על הצורך לקבוע עונש בתוך מתחם הענישה ההולם. מעשיו של המשיב מהווים ביטוי נוסף לתופעה המכונה בפסיקתנו: "תת-תרבות הסכין", במסגרתה עושים לעיתים צעירים שימוש בכלי משחית לשם פתרון סכסוכים. בית משפט זה דן רבות בחומרתה של התופעה, בפוטנציאל הנזק הקטלני שלה, ובצורך ליצור הרתעה אפקטיבית כדי למגרה ולהוקיעה. כך למשל, ב-ע"פ 3863/09 חסן נ' מדינת ישראל (10.11.2009) חברי השופט י' דנציגר קבע כך:

"...קיים אינטרס ציבורי מובהק וחד משמעי בהרתעת היחיד והרתעת הרבים מפני נקיטה בדרך של כוח ואלימות ליישוב מחלוקות וסכסוכים תוך שימוש בנשק קר. המסר שצריך לצאת מבית משפט זה הוא שחברה מתוקנת אינה יכולה להשלים עם שימוש בסכין לשם פתרון מחלוקות וסכסוכים. יש לשוב ולהדגיש כי זכותו של כל אדם לחיים ולשלמות הגוף היא זכות יסוד מקודשת ואין להתיר לאיש לפגוע בזכות זו. יש להלחם באלימות שפשטה בחברה הישראלית על כל צורותיה וגווניה... זהו נגע רע שיש לבערו מן היסוד. לפיכך, שעה שנגע האלימות והפרת החוק פושה בחברתנו מן הראוי שידע כל איש ותדע כל אישה כי אם יבחרו בדרך האלימות ייטו בתי המשפט להשית עליהם עונשי מאסר מאחורי סורג ובריח." (הדגשות שלי – ח"מ)

בדומה, ב-ע"פ 175/10 חנוכיב נ' מדינת ישראל (28.07.2011) נפסק כך:

"...אל לו לבית המשפט להישאר אדיש לתופעת "תת-תרבות הסכין", כלשונו של השופט מ' חשין, אשר פשתה בקרבנו... בתי המשפט מצווים להחמיר עם מי שלקח לידו כלי משחית כסכין במטרה ברורה לפצוע אדם אחר ומתוך הבנה לתוצאות הקשות האפשריות למעשיו." (הדגשות שלי - ח"מ)

13. לאמור לעיל מצטרפת גם העובדה כי המתלונן, אותו דקר המשיב - לא לקח חלק בקטטה שפרצה בעקבות הגעתו של המשיב לשכונה וכל שביקש לעשות שעה שאחז במשיב - היה להרגיעו. בנוסף, נציין כי פצע הדקירה החמור שהמשיב גרם למתלונן, אשר כתוצאה ממנו יצאו מעיו אל מחוץ לבטנו ונגרם לו נקב במעי שיכול היה אף להביא למותו. כל אלה מצדיקים ענישה חמורה והולמת בדמות מאסר בפועל.

כך, למשל, ב-ע"פ 5200/16 כבוב נ' מדינת ישראל (03.11.2016) נדון עניינו של מערער אשר דקר בצווארו את המתלונן שם (אותו הכיר על רקע התקשרות עסקית בתחום חיי הלילה בתל אביב, ואשר עמו הסתכסך). על המערער שם הושתו 24 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

בדומה, ב-ע"פ 4813/15 פלאח נ' מדינת ישראל (22.03.2016) הושתו על המערער שם 10 חודשי מאסר לריצוי בפועל, לאחר שזה דקר את המתלונן באמצעות מספריים במצחו, כאשר כל מה שניסה המתלונן לעשות הוא להרגיע את הניצים, מבלי שהיה לו חלק בקטטה שפרצה.

נוכח כל זאת, מצאנו כי יש להשית על המשיב בעניינו עונש מאסר לריצוי בפועל למשך 12 חודשים.

14. בשולי הדברים נציין כי הסכם ה"סולחה" שנערך בין המשפחות לא נעלם מעינינו. יחד עם זאת, קיומו של הסכם "סולחה", על אף שיכול לשמש לעיתים כשיקול לקולא, איננו שיקול בלעדי ומכריע (ראו: ע"פ 2888/15 ח'דירי נ' מדינת ישראל (28.12.2016)).

15. נוכח כל האמור לעיל - הערעור מתקבל. המשיב יתייצב לריצוי עונשו בתאריך 27.05.2018 עד לשעה 10:00 בימ"ר קישון, או במקום אחר על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות, או דרכון. על המשיב לתאם בהקדם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, טלפונים 08-9787336, 08-9787377.

ניתן היום, י' באייר התשע"ח (25.4.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה

